

דברי תורה והסלידות

י"ל ע"י מכון אהל אברהם

להוצאת ספרי מודינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון בייער שליט"א
רב דשכונת ריב"ל ב"ש

פרשת נצו"י
כג אלול
שבת סליחות
תשפ"ג לפ"ק
גליון ת"ב
שנה ט'

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

לע"נ הגה"צ מוהר"ר מאיר רפאל ב"ר ניסן זצ"ל

הקהל

לפנים מן החדר ולומד שם ואינו מדבר לשום אדם בעולם, ואינו מתראה לשום אדם וחושבים שזה הוא עיקר העבודה, לבוא לדביקות, אבל זה אינו אמת גמור, כי יוכל להיות שיתבודד עצמו כמה שנים ולא ידבר לשום אדם כלל - ולא יבא לאמת כלל.

וכן מבאר המאור ושמש בפרשת קדושים, (וכן מביא ג"כ בפרשת שופטים), ששמע פעם אחת מאדמו"ר הרב המפורסם מו"ה אלימלך מליזענסק זצוק"ל פירוש על פסוק (ירמיהו כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', שאמר הוא ז"ל, שאם יתבודד אדם עצמו בחדר מיוחד בסתר, ויהיה סבור שזהו עיקר עבודה - אבל הקדוש ברוך הוא אומר 'ואני לא אראנו' רצה לומר שגם אני כביכול 'לא אראנו בו', הנה האיש אשר כזה יוכל להיות במחשך מעשיהו כל ימיו, ולא יגיה עליו אור נעימות השם יתברך, ולא ידע את ה'. וכבר מנו חכמינו ז"ל במ"ח דברים שהתורה ניקנית בהם (אבות פ"ו מ"ה) - ואחד מהם הוא שימוש חכמים ודיבוק חברים. שיתחבר אדם עצמו עם בני ישראל צדיקים וכשרים, ועל ידי זה יכול לבוא לעבודה להשם באמת ללמוד ממעשיהם הטובים.

עבודת התפלה

וכן יש עוד מעלה שנוסע להצדיק שהצדיק מעלה תפלתו למעלה, כי הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתו

ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי וגו', ויצו אותם משה מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל וגו' הקהל את העם.

תועלת נסיעה לצדיק

התגלות האמת

בספה"ק מאור ושמש וכן בספה"ק בתפארת שלמה מבארים מצות "הקהל את העם", על דרך חסידות, והוא שאל יאמר האדם, למה צריך אני לבטל מלימודי לכתת רגלי לנסוע אל הצדיקים ללמוד דרך לעבודת ה', יותר טוב לי לשבת בבית וללמוד דברי מוסר וחסידות ולעבוד את ה' ולא לבטל את התורה.

על זה בא הבעש"ט נבג"מ והורה לנו הדרך האמת, וגלה לנו היסוד של דיבוק צדיקים, שרק בדרך זה של התקשרות ודיבוק צדיקים, יכול להגיע לעבודת ה' אמיתי.

והנה הדרכים שצריך האדם לילך בהם לעבודת יתברך שמו, הם בהרבה אופנים, אבל העיקר עבודת ה' הוא מאהבה, כדי שיוכל לבוא על ידי זה לדביקות בהשם יתברך.

ויש בני אדם שסוברים שדרך עבודה להשם יתברך להגיע לדביקות, הוא בהתבודדות, בהתבודד עצמו חדר

כל לימי חלדו, והם יפקחו עיני שכלו לחזות בתורתנו הקדושה אשר לא ראו עיניו קודם לכן, ואף אם קרא פעמים ושלוש, והם יגלו לו תעלומות ענין עסק התורה לשמה, למען יוסיף לבוש מחמדי סודותיה, ונכסף ומתאוה לבוא בחצרות קדשה, אשר אין לזה ערך ושיעור. ואמרו בזוהר הקדוש שכל מה שיהיה נכסף להשיג יותר ויותר להתעדת בנעימות אור התורה, הגם כי יפטור מן העולם טרם ישלים חוקו - הנה שכרו ופסעולתו לפניו לעמוד לקץ הימין ולהשיג אז אשר אותה וקותה נפשו ולא השלים חקו, ואז יתעדן בנעימות אור התורה.

והנה מדריגות התורה לשמה אין להם שיעור, ואחת מהם אשר בקומו בחצות הלילה יקיים מקרא (שיר השירים ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני, והוא שיקשר עצמו עם נשמת הצדיקים שבגן עדן, ויתאחד אתם להתעדן בנעימות עסק התורה, ויקשר נפשו ורוחו ונשמתו בפנימיות אותיות התורה, ולקשרם באין סוף ברוך הוא, ולייחד קודשא בריך היא ושכינתיה. וגם זה הדרך אי אפשר להשיגו טרם ידבק עצמו בצדיקי הדור ולשקד על דלתותם יום יום. והמתאבק בעפר רגליהם באמת, ומקוה לאור באור התורה - הנה כל מה שלא השיג בעולם השפל הזה ישיג לקיצו בגן עדן, וזהו תכלית תענוג העולם הבא - להשיג האורות העליונים וליהנות מזיו השכינה.

מצות הקהל - היינו נסיעה לצדיק

ומסיים התפארת שלמה שזה מרומז בפ' הקהל, שקרא המלך ספר משנה תורה אף שהחומש מצוי הוא ביד כל איש ואיש, והי' יכול לקרות בעצמו, אעפ"כ עשה הפעולה בלבב כל איש מבנ"י כמ"ש למען ישמעו ולמדו ליראה את ה' וגו'.

יעזור השי"ת ונזכה להתקשר לצדיקי אמת, ולהשיג עבודת השם באמת, קבלת התפילות, והשגות בתורה בזה ובחיי הנצחיים, עדי שנזכה לומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים בביאת גואלינו בב"א.

של צדיקים ומגלין אלוקתו ית"ש בעולם (כי הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתם של צדיקים עיין באריכות במאור עינים - ישמח לב מס' יומא כט ע"א) ובזה יבא לשלימות האמיתי. וכמשל בן כפר שרוצה לבא אל המלך ולבקש מלפניו על אודותיו ועניניו אבל אי אפשר לו בעצמו לדבר אל המלך כי כבוד לשון הוא לדבר עם המלך והמלך אינו סובל רוב דיבוריו של בן כפר. לכן העצה בזה לבא אל שר אחד משרי המלך המבין בלשון בן כפר הנ"ל וג"כ יכול לדבר עם המלך כראוי ועי"ז נודע למלך עסק הבן כפר כראוי ומושיע לו מצעקתו. כן הוא זה הדבר כביכול המלך זה ממה"מ הקדוש ברוך הוא אשר מלא כל הארץ כבודו ואינו ראוי לבן אדם לדבר אל המלך בלשונו א"כ צריך לדבק אל הצדיק שהוא מתפלל ללא פניות והצדיק מעלה בקשתו ולכן טוב לכ"א לדבק עצמו אל צדיק אחד, ועל ידו יפיק המלך מלכו של עולם רצונו.

לקיים התבודדות בתוך ה"הקהל"

ומבאר המאור ושמש, כי בוודאי ג"כ צריך להתבודדות, אך העיקר בהתבודדות הוא במחשבה, לחשוב תמיד ברוממות אלקותו יתברך, הגם שהוא מצוי בתוך קהל רב - ידבק מחשבתו תמיד בהבורא יתברך, והביא מה שכתב בעל חובת הלבבות (בשער הפרישות) כי עיקר הפרישות הוא שידמה אדם בעצמו כשהוא בבית מלא בני אדם, ויחשוב שהבית ריק ואין שום בני אדם, וכך הוא מתבודד ומדבק מחשבתו בהבורא יתברך שמו וזה נקרא התבודדות אמיתי.

ובפרט בעת התפילה צריך אדם לבוא לדביקות גדול, עד שלא ידמה בעצמו שיש כאן שום בריה רק הבורא ברוך הוא, וזהו עיקר התבודדות.

השגת התורה

ועי"ש שהביא בשם הזוהר (כי תצא) דברים נוראים, כי אלמלא צדיקי כל דור ודור המלמדים דרך ה' ועבודתו יתברך - אי אפשר לאדם שיראה דבר אחד בתורה על בוריו, ומצוה אחת על אמיתתה. ועיקר ויסוד שהכל תלוי בה, הוא להתאבק בעפר רגלי חכמים צדיקי הדור

פניני הפרשה

שערותיו היו עשויות בלורית כאשר ראהו הרבי מבעד לחלון קראו אליו שיכנס אליו לביתו הנער נכנס ואז שאלו הרבי מדוע לך בלורית זו והנער השיב שכן יש לי עסקים רבים עם פריצים ושרים אשר באים להסתפר ואני צריך להתנאות בפניהם "שמע נא אמר לו הרבי אני נותן לך אדום זהב אחד בשכר שתסיר את בלוריתך שהרי יש בזה משום ובחוקותיהם לא תלכו ואולם הנער סרב מלשמוע אבל הצדיק לא הרפה ממנו והמשיך ואמר לו אם כן אני נותן לך שלשה אדומים ועדיין הנער מסרב לשמוע ולעשות כפי רצון הצדיק והרבי ממשיך ומעלה את המחיר עד שהגיע לעשרים אדומים אבל עדיין הנער מסרב לשמוע ואינו רוצה להסיר את שערותיו או אז אמר לו הרבי מברדיטשוב באם תוריד את בלוריתך תיכף ומיד אני מבטיח לך עולם הבא מששמע הנער את הדברים הללו הוציא באותו רגע מכיסו מספריים וברגע אחד גזז את כל בלוריתו נעמד הרבי מברדיטשוב והמליץ כלפי הקב"ה רבונו של עולם ראה נא מה גדולה ומה חזקה היא אמונתם של היהודים ואפילו של אלו הפשוטים ביותר כמה יגיעות צריך נער זה להשקיע וכמה טירחות צריך הוא לעשות עד שירוויח אדום זהב ולא כל שכן עד שירוויח עשרים אדומים שהרי הם סכום עצום לגביו אבל בכל זאת מה שלא רצה לעשות בעבור עשרים אדומים עשה ברגע אחד בעד חלק אחד בעולם הבא אפילו שמעולם לא ראה את העולם הבא ואינו יודע כיצד הוא נראה אלו בניך ישראל.

הרה"ק רבי צבי הירש משרת מרימנוב זיע"א סיפר. מורי ורבי הרה"ק רבי מנדלי מרימנוב זיע"א אמר פעם סליחות לפני העמוד בזכור ברית' ואמר אם אמנם שבו כולם בלב ונפש לחלותך ואז הפסיק מעט ואחר כך המשיך הלאה ואמר נא כל מידה נכונה וכו', כל החסידים והמתפללים שהיו אז בבית המדרש התפלאו והשתוממו לשמע הדברים עד שחשבו כי הרבי כיוון בשמות הקדושים ויחד יחודים עילאיים, בין התלמידים בבית המדרש היו גם הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א והרה"ק רבי יעקב צבי יאליש זיע"א בעל מלוא הרועים' והרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א הבני יששכר' והם גילו את הדבר באומרם רבינו מרימנוב לא כיוון

שמעתי בשם הרה"ק מזורקא זצ"ל שאמר בדברי רש"י (דברים כ"ט, ט'), עה"פ אתם נצבים וגו', החשוב חשוב קודם וכו'. והקשה למה יוקדם חוטב עציץ לשואב מימך, במה עדיף זה מזה. וביאר דחוטב עציץ היינו שחוטב עצות עבור בני"י כדי ליעצם עצות טובות; ושואב מימך היינו שמשפיע תורה לישראל, דאחז"ל (ב"ק י"ז, ע"א): אין מים אלא תורה, וקמ"ל קרא דהנותן עצות לישראל קודם להמלמד להם תורה ודפח"ח. **ארץ צבי - סוכות**

כי קרוב אליו הדבר מאוד (ל יד) אמר הרה"ק משינאווא זצ"ל בדרך הלצה כי קרוב אליו הדבר מאוד בפיו ובלבבו לעשותו שבפיך הוא קרוב וקל לומר שאתה ירא שמים או שתהיה ירא שמים אבל העיקר הוא ובלבבו לעשותו. **חמדה גנוזה הנביא צוה לשמוח בר"ה אכלו משמנים כו' חדות ה' היא מעוזכם. עיקר העוז לבני"י לשמוח בחלק אלקות המיוחד לנפשות בני"י. ובר"ה מתחדש זה הכח שבו נברא האדם ויפח באפיו נשמת חיים. ובר"ה מקבלים מלכות שמים. וצריך להיות בשמחה כמ"ש כל [מצוה] שקיבלו עליהם בשמחה עדיין עושין בשמחה. וכפי השמחה בר"ה בקבלת מלכותו ית"ש כן מתקיים כל ימי השנה. **שפת אמת****

בפסוק רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך. ע"ד משל להעושה עטרה שהיא עתידה להיות בראש המלך משקיע כל כוחותיו ליפותה וכל אבן טובה שיש לו קובע בה כמו כן אצל איש יהודי אומר אני מעשי למלך כל התפילות המעשים והדיבורים למלך מלכי המלכים הקב"ה וצריכים שיהיו ראויים לזה וכן יש לאידך גיסא כיון שהם שייכים למלך אז אין שום פגע רע יכול לשלוט עליהם ע"ד הנושא אוצר המלך ורואה שגנבים שודדים באים עליו צועק שהאוצר שייך למלך ואז מרוב פחד מיד הם בורחים ממנו וזהו אומר אני מעשי למלך ואז אין להסטרטא אחרא שום שליטה על זה ואז לשוני עט סופר מהיר כי לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון. **בית אברהם - שמיני עצרת**

וראה כי עמך הגוי הזה. בערב ראש השנה עבר נער שעבד למחייטו כשוליא של ספר ליד ביתו של הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א והיה אותו נער הולך בגילוי ראש ואף

אז שום כוונות מיוחדות ולא שמות הקדושים אלא שהוא לא זז משם עד שבאמת הכניס בלב כל אחד ואחד מהנוכחים בבית המדרש כח של תשובה באומרו אם אמנם שבו כולם בלב ונפש לחלותך האם באמת כולם שבו בלב ונפש להשי"ת ועד כדי כך עילאית היתה אז תפילתו של הרה"ק רבי מנדלי מרימנוב בעת אמירת הסליחות עד שלאחר כמה ימים כאשר שמע תלמידו רבי צבי הירש כי אחד החסידים לא היה אז בבית המדרש בעת אמירת סליחות זכור ברית' מחמת אונס שינה ציוה לקרוא לו ואמר לו דע לך כי גם אני הייתי אחד מהמתפללים עם מורי ורבי ומעתה תבין את ההפסד הגדול שהפסדת במה שלא היית בעת אמירת הסליחות.

מבשר טוב

כ"ק אדמו"ר מסלוני בעל "נתיבות שלום" זצ"ל סיפר שפעם לפני ראש השנה הרעיש הרה"ק רבי צבי אריה מאלק זי"ע עולמות על מצבם של כלל ישראל, וטען שההלכה כר' מאיר שאומר בין כך ובין כך נקראו בנים למקום. וממילא השי"ת שהוא כמו אב לכלל ישראל שהם בניו, כרחם אב על בנים צריך הקב"ה לרחם על ישראל. ונעשה על כך רעש גדול בשמים והחליטו לנסותו אם יעמוד בנסיון של רחמנות האב לבן. אחרי זמן מה בא אליו תלמידו שהיה חביב אצלו למאד ורצה להזכיר לפניו את אחד מב"ב שחלה והמצב היה חמור ביותר, ובבואו לרבו רץ בכל כחו ומיד רצה לקפוץ לתוך חדרו להזכיר לפניו, אבל בנו של הצדיק הר"ר הירש לייב עמד ליד פתח הדלת ועצר אותו מליכנס, ואמר לו שאביו ציוה לו לעמוד לפני הפתח ולא ליתן לשום איש ליכנס עתה, אבל החסיד שהיה להוט ליכנס לרבו כי מצב החולה הלך ונעשה גרוע וחמור יותר רצה לפרוץ דרך הבן וליכנס אף ללא רשותו, אבל בנו של הצדיק התרגז על החסיד ונתן לו סטירת לחי מצלצלת. מיד נעשה רעש גדול בין בני הבית על שהעז בן הצדיק לתת סטירת לחי להתלמיד הותיק והגדול ביותר של הרבי, ומעוצם הרעש קם הצדיק ויצא החוצה ומיד ניגש לבנו ואמר לו אתה העזת לתת סטירה לתלמידי החשוב הזה, אמנם כרחם על הבנים אין לי שום הקפדה עליך, ואדרבה הצדיק עוד פייס את בנו. אח"כ נכנס הצדיק בחזרה לחדרו ושמעו שהיה בוכה שם מאוד ואמר דיבורים להשי"ת, וטען לפניו על מה שהעמידו אותו לפני נסיון קשה כזה, כי זה נסיון התלוי לטובת כלל ישראל, כי באם ח"ו הייתי מקפיד על בני והייתי כועס עליו היה כל עדת ישראל

סובלים מכך, ואיך ניסו אותו בכך הלא בס"ה איננו רק בן אדם. בחוץ לא שמעו מה שענו לו משמים, אבל אח"כ אמר שאמרו לו מן השמים, כי בגין הנסיון הקשה הזה מפצים אותו שכל הפתקאות שייגישו לו היהודים לראש השנה והיה השלחן מלא פתקאות שכולם יוושעו כל אחד בישועתו שלו. ואכן סיפרו שהיה אז שנה מוצלח מאוד.

וקול שופר חזק מאד. מה ענין שופר של ראש השנה לשופר של מתן תורה. משל למלך שנסע ליער גדול לערוך ציד, כמנהג המלכים שהיו משתעשעים בציד חיות. נכנס המלך לעבי היער וכשביקש לעשות דרכו חזרה לארמון איבד את הדרך. תעה המלך במשעולי היער, פנה אנה ואנה, אך לא מצא את דרך המלך המוליכה מן היער החוצה אל מקום ישוב. לפתע ראה המלך מולו קבוצת כפריים שוכני יערות. פנה אליהם ושאלם איה הדרך המובילה מן היער החוצה? אך הם, שבנו את ביתם ביער וכל ימיהם עברו עליהם בינות לחיות היער, לא ידעו להשיבו דבר. עד שמצא אדם שהילך ביער ואותו אדם ידע להוביל את המלך בדרך המוליכה מן היער אל הארמון. הכניס המלך את האיש אל ארמונו וכפרס על מעשהו מינהו ראש לכל השרים, הלבישהו המלך בגדים יקרים ואת בגדיו הישנים צוה להכניס לבית גזיו. לימים חטא אותו האיש למלך. קצף עליו המלך וצוה על שריו לשפוט אותו ולגזור דינו. נפל האיש לרגלי המלך וביקש על נפשו בתחנונים שלפני שיצא דבר המשפט ימלא המלך משאלתו האחת. נעתר המלך. אמר האיש: אבקש להביא אלי את בגדי הישנים הגנוזים בבית גזי המלך. צוה המלך להביא הבגדים. כאשר לבשם האיש, נזכר המלך בכל אותו מעשה בעת שתעה ביער ואותו האיש הראה לו הדרך אל הארמון ובכך הציל את חייו. נכמרו רחמי המלך והעביר את חטאתו מלפניו. הנמשל: שבשעת מתן תורה חזר הקב"ה על כל אומה ולשון שיקבלו את התורה ולא רצו לקבלה, עד שבא לעם ישראל וקבלוה בשמחה והמליכוהו למלך עליהם. ועל כן בחר בנו השי"ת ונשא אותנו מעל כל העמים והיינו לו לעם סגולה ולמובחרים שבאומות. ועתה חטאנו ופשענו נגדו ויראים אנו מיום הדין, לכן אנו 'מלבישים' עצמנו באותו 'לבוש' שהיה במתן תורה, והיינו שתוקעים בראש השנה בשופר כדי להזכיר קול השופר של מתן תורה, ועל ידי כן יתעוררו רחמי ה' עלינו ובזכות זה שקיבלנו תורה.

קדושת לוי

שיעורי הלכה

שיעורי ההלכה נתנדב ע"י
הנהלת בית הוראה "אוהל ציון"
שע"י ביהמ"ד סלנט - ריב"ל 28, בי"ש
בנשיאות הגה"צ מורינו הרב שליט"א
053-318-1922

ממורינו הרב שליט"א

הלכות ראש השנה

מלוקט משיעורי מורינו שליט"א

(הלכות תקיעת שופר יובא בעזהש"י"ת בשבוע הבא)

ערב ראש השנה

נפילת אפיים

א. אין אומרים תחנון בער"ה בתפלה, אף על פי שאומרים תחנון באשמורת בסליחות, מפני דרוב פעמים רגילין לסיים קודם עלות השחר לכן תקנו לנפול בסליחות, אף אם אירע פ"א שנמשך אחר עלות השחר.

ב. כשיש חתן בביהכ"נ, י"א שאין אומרים וידוי ונפילת אפיים בסליחות, ואם יש בעל ברית, סנדק או מוהל, תלוי מתי אומרים הוידוי ונפילת אפיים, דאם הוא עדיין לפני עלוה"ש אומרים וידוי ונפילת אפיים, ואם כבר עלה השחר ומ"מ עדיין קודם נץ החמה מסתפק בפתחי תשובה, (ועיין באלף המגן סקל"ח), ואם כבר אחר הנץ החמה, אזי אין אומרים לשיטה זו וידוי ונפילת אפיים.

ג. ומ"מ יש אומרים שתמיד יש לומר וידוי ונפילת אפיים בסליחות שהוא חלק מהסליחות ואפילו כשיש חתן או בעלי ברית. (שו"ת לבושי מרדכי או"ח סי רכ"ו)

תקיעת שופר

ד. אין תוקעין בערב ראש השנה, כדי להפסיק בין תקיעות דרשות לתקיעות דחובה, ומ"מ מותר לתקוע להתלמד דדי כשמפסיק בביהכ"נ, אבל במנהגים כתב הטעם כדי לערבב השטן, א"כ אין לתקוע כלל, ובא"ר בשם ספר אמרכל משמע דלהתלמד שרי בחדר סגור. (שולחן ערוך סימן תקפ"א סעיף ג', ובמפרשיו).

תענית

ה. נוהגים להתענות בערב ראש השנה אך

אל ישים מגמתו נגד המתים השוכנים שם אך יבקש מה' יתברך שירחם עליו בזכות הצדיקים שוכני עפר. (מטה אפרים סימן תקפא)

כיבוס, תספורת ומגדים נאים

ט. מכבסין ומספרין בערב ר"ה, הטעם מובא בטור להראות שאנו בטוחים בו ית' שיוציא לצדק משפטינו ועכ"פ לא ילבש בר"ה בגדי רקמי ומשי כבשאר י"ט שיש לו מלבושים יותר נאים, דמ"מ יהי מורא הדין עליו, אלא ילבוש בגדים לבנים נאים. (וכ"מ בשם רש"ל).

מקוה

י. יש נוהגין לטבול בערב ראש השנה.

מנחה

יא. בערב ראש השנה מתפללין תפלת מנחה בכונה הרבה, ומאריכין בה קצת משום שני טעמים, אחד שהוא מנחה אחרונה בצאת השנה, ושני' דהוא הקדמת תפלה, טרם בוא יום הגדול. (מטה אפרים סימן תקפא)

הדלקת הנרות

יב. מדליקים נרות יום טוב ומברכים עליהם להדליק נר של יום טוב.

יג. נוהגות הנשים להדליק הנרות בלילה בשעה שהאנשים חוזרים הביתה מבית הכנסת אחר תפילת ערבית, ויש שכתבו שעדיף להדליק לפנות ערב כמו בערב שבת [ובשנה זו הרי ממילא חל בערב שבת]. נשים הנוהגות בהדלקת נר שבת לברך אחר ההדלקה לפי שעל ידי הברכה מקבלות את השבת ושוב אסור להן להדליק, אף ביום טוב

אין נוהגים להשלים תענית זו כדי שלא להכנס ליום טוב כשהוא מעונה, ותענית זו אין צריך לקבלה במנחה שלפניו (כשאר תענית יחיד שצריך לקבל על עצמו), וכן אין קורין בו בתורה בפרשת ויחל, ואם מתפלל תפילת מנחה קודם שאוכל, יאמר בברכת שמע קולנו "עננו".

ו. אם חל ברית מילה בערב ר"ה, כל מי שמוזמן ע"י הבעה"ב "יכול" לאכול, אבל השייכים לברית, והיינו אבי הבן, הסנדק, והמוהל, דהם נקראים "בעלי ברית", להם "מצוה" לאכול, וזהו יו"ט שלהם.

ז. יש שנהגו לאכול קודם עלות השחר בערב ראש השנה כדי שלא יעשו כחוקות הגויים שמתענים בערב חגיהם, ורשאים לאכול אף לאחר שכבר ישנו שינת קבע ולא התנו קודם השינה שאינם מקבלים התענית קודם עלות השחר, אמנם צריכים להזהר שלא ימשיכו באכילתם ושתיתתם לאחר עלות השחר. ומ"מ חכמי הקבלה החמירו שלא לאכול אחר השינה קודם עלות השחר אפילו אם התנו קודם השינה שיהא מותר להם לאכול.

הליכה לבית החיים

ח. גם נוהגין לילך בערב ראש השנה אחר תפלת שחרית על הקברות להשתטח על קברי הצדיקים. ויש שמקיפים הקברות ונותנין שם צדקה לעניים ומרבים תחנונים לעורר הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה שימליצו טוב בעדנו ביום הדין, וגם מתוך שהוא מקום קבורת הצדיקים המקום קדוש וטהור והתפלה מקבלת ביותר בהיותה על אדמת קדש, והמשתטח על קברי הצדיקים

מדליקות תחילה אם כי ביום טוב אין איסור הדלקה, וזאת כדי שלא לשנות בברכה אחת לברך אותה פעמים קודם ההדלקה ופעמים אחר ההדלקה, ואחרים סוברים שביום טוב לעולם מברכים תחילה ואחר כך מדליקים, ויש מי שכתב שאלו המדליקות נרות יום טוב בלילה ולא לפנות ערב בודאי יש להן לברך קודם ההדלקה. (מטה אפרים סי' תרכה סעי' לג) יד. ונוהגים הנשים לברך גם כן שהחיינו בשני הלילות בשעת הדלקה. (מטה אפרים סימן תקפא סעי' נד)

טז. אשה שעושה קידוש לעצמה אינה מברכת שהחיינו בשעת הדלקת הנרות לפי שמברכת שהחיינו בשעת הקידוש, ואם מדליקה נרות יום טוב בשעה שכבר לילה תקדש מיד אחר ההדלקה כדי שברכת שהחיינו על כוס קידוש תעלה לה גם על ההדלקה. (מטה אפרים סימן תקצ"ט סעי' ט') [ועיי' לקמן ההלכות בשכח שהחיינו בקידוש].

לשנה טובה

טז. אחר התפלה בליל א' נפטרין לבתיהם לשלום ומברכין הבנים שיזכו להכתב ולהחתם לחיים טובים. (מטה אפרים תקפג)

סעודת ר"ה

יז. מקדשים על כוס יין, עיין בשו"ת מהרי"ל (סי' לג) שמבואר שאין לקדש בראש השנה מבעוד יום אפילו אלה שנוהגים כן בכל שבת ויום טוב.

יח. מברכים שהחיינו אחר הקידוש, ואם לא בירך בקידוש, מברך לאחר מכן עד סוף היום שלמחרתו, אבל אם לא נזכר עד תחילת ליל שני, לא יברך אלא יפטור עצמו בברכת שהחיינו שיברך על קידוש ליל שני.

יט. אוכלים ושזתים ושמתים, ואף שהוא יום הדין, מ"מ מצוה של ושמחת בחגך שייך גם

בו, שגם הוא בכלל חג, כדכתיב תקעו בחודש שופר בכסה ליום "חגנו", ונאמר (נחמיה ח') אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו' כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ד' היא מעוזכם.

כ. לענין תענית בר"ה, בב"י הביא בשם כל בו שי"א שצריך להתענות בר"ה ועוד הביא תה"ד שכתב דאיכא כמה רבוות' דס"ל דמצוה להתענות בכל ר"ה ואיכא רבוותא אחרני דס"ל מצוה לאכול.

כא. וכתב במשנה ברורה (סימן תקצ"ט ס"ק ה) אבל בלילה של ר"ה בודאי אסור להתענות לכו"ע כמו בשאר יום טוב. אמנם לא יאכלו כל שבעים, למען לא יקלו ראשם ותהיה יראת ה' על פניהם.

נוסח התפלה בר"ה

ברכה שלישית

כב. התוספת שמוסיפים בשמו"ע בברכה שלישית, ובכך תן פחדך וכו', אם לא אמרו כלל אין מחזירין אותו. ואף אם נזכר לאחר שאמר ברוך אתה ה' לא יסיים 'למדני חוקיך' אלא יסיים המלך הקדוש וימשיך בסדר התפלה 'אתה בחרתנו וכו', ולא יאמר ובכך תן פחדך לפני אתה בחרתנו משום חשש הפסק, אלא בסיום תפלתו לאחר יהיו לרצון (הראשון) יוכל לומר כל מה שדילג ובלא חתימה. (מ"ב סקי"ז)

כג. וכתב בשער הציון (סימן תקפב ס"ק ד') וז"ל: והנה בחיי אדם הביא בשם הגאון מהר"ר אבלי פאסוועלער שאם טעה בליל ראש השנה ולא אמר המלך הקדוש שאין צריך לחזור כדין טעה ולא הזכיר יעלה ויבא בליל ראש חודש שאין צריך לחזור מחמת שאין מקדשין החודש בלילה, ולעניות דעתי לא נהירא, ובאמת כן נמי כתבו, בשו"ת בנין שלמה להגר"ש הכהן זצ"ל מו"צ וילנא (ח"ב סי' מ"ו), שו"ת אג"מ (ח"א סי' ק"ע), דבראש השנה בלילה אינו חוזר, אולם רבים חלקו

עליו והעלו שחוזר לראש התפילה, וכן פסק בכף החיים.

כד. ואם בר"ה ויוה"כ אחרי שהתפלל על הסדר, דהיינו שבוודאי אמר ובכך תן פחדך וגו', ורק מסופק בגמ' הברכה אם סיים המלך הקדוש אפשר דא"צ לחזור דאולי לא שייך לומר בזה כהרגל לשונו בכל השנה מחמת התוספות שמוסיף לומר קודם סיום הברכה. (משנה ברורה סימן תקפב ס"ק ד)

ברכה רביעית

כה. ברכה רביעית שבתפילת שמונה עשרה בראש השנה ערבית ושחרית ומנחה היא מענין קדושת היום, וקודם לברכה זו מתפללים שלש ברכות ראשונות ואחרי ברכה זו שלש ברכות אחרונות כדרך שמתפללים בכל יום, בתוספת התפילות שמוסיפים בעשרת ימי תשובה (זכרנו, מי כמוך, וכתוב, בספר).

כו. ברכה זו הרביעית כוללת פסקאות אלה, אתה בחרתנו וכו' יעלה ויבוא מלוך וכו' בפסקה אתה בחרתנו אומרים ותתן לנו באהבה, וכדרך שאומרים בכל יום טוב, ויש שאין אומרים כאן מלת באהבה, וכפי שהם נוהגים כן גם בכל יום טוב, אומרים את יום הזכרון ואין מזכירים ראש חודש, לומר ואת יום ראש חודש הזה, לפי שיום הזכרון כולל גם את ראש חודש.

כז. וכשחל בשבת מזכירים גם של שבת ואומרים ותתן לנו ה' אלקינו באהבה את יום השבת הזה ואת יום הזכרון הזה ואם לא הזכיר כאן של שבת יזכירו ביעלה ויבא, ואם לא הזכירו גם ביעלה ויבא וגם לא הזכיר את השבת סמוך לסיום הברכה, מ"מ אם הזכירו בסיום הברכה יצא ידי חובתו.

כח. אין אומרים באהבה מקרא קודש אלא מקרא קודש בין בחול ובין בשבת, ויש שאומרים בשבת באהבה מקרא קודש וכן אומרים בנוסח הקידוש.

כט. בראש השנה ויום כיפור אין אומרים מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון, מפני שימים אלו לא ניתנו לשמחה ולששון וכן אין אומרים והשיאנו את ברכת מועדיך כו' לפי שדבר זה לא נאמר אלא בשלש רגלים שנאמר שלש פעמים בשנה וגו' כברכת ה' אלוקיך וגו', ובמוסף אין אומרים ואין אנו יכולים לעלות ולראות לפניך, אלא ואין אנו יכולין לעשות חובותינו, לפי שמצות "ראיה" אינה אלא בשלש רגלים. (שולחן ערוך סימן תקפב)

ל. אם חל בחול, אומר "יום תרועה" מקרא קודש, ואפילו בתפלת הלילה או בקידוש אף על גב שאין תוקעין בלילה מ"מ היום הוא יום של תרועה דלמחר בודאי יתקעו. וכתבו האחרונים דבדיעבד אם אמר בחול "זכרון תרועה" וסיים הברכה אינו חוזר. (שולחן ערוך אורח חיים תקפב סעיף ז ומ"ב שם)

לא. אם חל בשבת אומרים "זכרון" תרועה, ומלת זכרון אומרים הזי"ן בחירי"ק והכף בשו"א והיא רפה.

לב. אם אמר בשבת יום תרועה אינו חוזר.

לג. אומרים לפני סיום הברכה ודברך אמת וקים לעד, והרבה נוהגין לומר ודברך "מלכנו" אמת וכו', וחותם ברוך אתה ה' מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון.

לד. אם טעה ולא אמר וחתם רק מקדש ישראל ויום הזכרון ולא אמר מלך על כל הארץ, יצא. ואפלו אם שכח לומר כל נוסח אלקינו ואלקי אבותינו מלך כו' רק אחר שסיים יעלה ויבוא, חתם ברוך אתה ד' מקדש ישראל ויום הזכרון, יצא. (מטה אפרים תקפב)

לה. אבל אם טעה וחתם "מקדש ישראל והזמנים" לא יצא. וצריך לחזור ולומר ברוך אתה ה' מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון. (מטה אפרים תקפב) ואם נזכר תוך כדי דיבור יתקן עצמו ויאמר מקדש ישראל ויום הזכרון, ואם נזכר לאחר מכן כל זמן שלא

סיים תפילתו יחזור ויתחיל לפחות מאלקינו ואלקי אבותינו מלך, אבל אם כבר סיים תפילתו יחזור לראש התפילה. (עיין אשי ישראל סי' מ"ה ס"ק רס"ב)

לו. ר"ה שחל בשבת, בברכה ד' חותמים מלך על הארץ מקדש השבת וישראל ויום הזכרון, אם חתם מקדש השבת בלבד או מקדש ישראל ויום הזכרון בלבד, אם נזכר תוכ"ד יאמר מיד מקדש השבת וישראל ויום הזכרון, ואם נזכר אחר כ"ד הוא מחלוקת הפוסקים וספק ברכות להקל. (שועה"ר סי' תפ"ז מ"א)

לז. אם סיים מקדש השבת וישראל והזמנים ע"י לעיל הלכה לז.

לח. בתפילת יעלה ויבוא יש שנוהגים לומר לחיים ואין אומרים לחיים טובים ויש שאומרים לחיים טובים.

לט. טעה ולא אמר יעלה ויבוא אינו חוזר לפי שכבר הזכיר קדושת היום באתה בחרתנו. (שדי חמד מערכת ר"ה אות כג)

שליח ציבור שטעה

מ. ש"ץ שטעה בתפילת לחש בתפילות שיש בהם חזרת הש"ץ אינו חוזר, וסומך עצמו על חזרת הש"ץ, וכתב המטה אפרים, דעכשו שנהגו להפסיק בתפלה שבקול רם באמירת הפיוטים, אף השליח צבור לא יצא בדיעבד אם לא התפלל בלחש, ואם טעה בתפלת הלחש צריך לחזור ולהתפלל, כדין יחיד שטעה, שאין לו לסמוך על מה שיחזר התפלה בקול רם, כיון שהיא מופסקת. ויש בזה אריכות דברים ואכמ"ל.

מוסף

מא. במוסף אומרים את מוספי יום הזכרון כדי לכלול גם מוסף של ראש חודש טעה ואמר את מוסף יום הזכרון אם נזכר קודם שאמר ברוך אתה ה'" מסיום הברכה חוזר נזכר לאחר שאמר ברוך אתה ה'" אינו חוזר

מב. כשחל ראש השנה בשבת אומרים את מוספי יום השבת הזה ויום הזכרון הזה לא הזכיר של שבת ונזכר לאחר שסיים הברכה אם הזכיר של שבת בחתימת הברכה יצא בדיעבד.

מג. כשחל ראש השנה בשבת בנוסח אשכנז אומרים בראשונה פסוקי קרבנות של שבת וביום השבת וגו' ואחר כך אומרים קרבנות יום הזכרון ולאחריהם אומרים ישמחו במלכותך וכו'

כמה פרטים בתפלה בראש השנה שחל בשבת

מד. אין אומרים אבינו מלכנו.

מה. בפתיחת ארון הקודש להוצאת הס"ת יש נוהגים שלא לומר שלש עשרה מדות, ולא תפילת רבנו של עולם וכו' ורבים נוהגים לאומרם אף בשבת, [והמנהג בסקווירא שאין אומרים י"ג מדות ורבוש"ע לימים נוראים וכו'].

מו. בספר תורה הראשון קורים בפרשת וירא (בראשית כ"א א' ל"ד) מוה' פקד את שרה וגו' עד ויהי אחר הדברים האלה, ובדרך כלל כשחל בחול הרי עולים חמשה קרואים ואין מוסיפים עליהם, אבל כשחל בשבת עולים שבעה קרואים וניתן להוסיף עליהם במקום שמוסיפים בכל שבתות השנה.

מז. אם טעה והשלים הפרשה בפחות ממנין הקרואים הנצרך (כגון בחול, בארבעה קרואים או ג') ועדיין לא אמר קדיש ישלים מנין הקרואים בפרשה עקידה שאחריה, ואם אמר קדיש אם לא חסר ממנין רק אחד א"צ לקרות ויסמוך על המפטיר (כ"כ בשערי אפרים), וע"י בתשובת ח"ס (האו"ח סימן כ"ט) דכתב דאם השלים הפרשה וחסר רק אחד לא יאמר קדיש עד אחר שיקראו בס"ת שניה ויהיה המפטיר עולה למנין הקרואים, (משנה ברורה סימן תקפד ס"ק ח).

מזח.ההפטרה קורים בתחילת ספר שמואל מויהי איש אחד מן הרמתים וגו' עד וירם קרן משיחו.

מט. בברכה האחרונה של ההפטרה הרי מזכירים יום הזכרון בתוך הברכה ובחתימתה, וכשחל בשבת מזכירים גם של שבת בתוך הברכה ובחתימתה.

נ. אם לא הזכיר של שבת כלל, אם הוא תוך כדי דיבור לחתימת הברכה אומר מקדש השבת וישראל ויום הזכרון, ולאחר כדי דיבור חוזר לעל התורה וכו'. ואם הזכיר בשל שבת באמצע הברכה אף על פי שלא הזכיר בחתימתה אל יחזור.

נא. התם בשל שבת לבד, אם הוא תוך כדי דיבור אומר מקדש השבת וישראל ויום הזכרון, ולאחר כדי דיבור אם הזכיר יום הזכרון באמצע הברכה יצא ידי חובתו ואינו חוזר, לא הזכיר יום הזכרון גם באמצע הברכה חוזר לעל התורה וכו'.

נוסח התפילה בכל עשיית

המלך הקדוש - המלך המשפט

נב. בכל עשרת ימי תשובה אומרים "המלך הקדוש", "המלך המשפט", משום שעכשיו הם ימי דין שהקב"ה יושב ודן כל העולם ומראה מלכותו וממשלתו שהוא בכל משלה, לפי שמה שאומרים כל השנה מלך אוהב צדקה ומשפט משמעות פירושו הוא שאוהב שיתנהגו ברואיז בצדק ומשפט אבל המלך המשפט פירושו הוא שהוא יתברך שופט העולם.

ואם טעה או שהוא מסופק אם אמר המלך הקדוש, אם נזכר לאחר ששהה כדי שאילת שלום תלמיד לרבו אחר גמר הברכה, ואין צריך לומר אם נזכר לאחר שהתחיל ברכה רביעית, צריך לחזור לראש התפלה, מפני

ששלש ברכות ראשונות חשובות כאחת. דחזקה מה שהוא רגיל הוא מזכיר והכא לא מהני שיאמר צ' פעמים כמו בסימן קי"ד ס"ח דהכא אינו רשאי לומר ברוך אתה ד' דהוי ברכה לבטלה ואם יאמר בלא שם א"כ בתפלה כשיאמר בשם יחזור ללימודו לומר ברוך א"י הקל הקדוש, הלכך לית ליה תקנתא.] ואם נזכר קודם ששהה כדי שיעור הזה, אומר המלך הקדוש במקומו ואינו צריך לחזור לראש, ואם נזכר לאחר שאמר תיבת הקל וטרם שאמר הקדוש אפילו שהיה יותר מכדי דיבור, וסיים המלך הקדוש, אינו חוזר.

והדין בהמלך המשפט הוא, דבנזכר מיד יאמר המלך המשפט, ואם נזכר לאחר ששהה כדי שיעור הנ"ל אחר שאמר מלך אוהב צדקה ומשפט, אינו צריך לחזור לראש כיון שהזכיר לשון "מלכות". ויש אומרים דאם נזכר קודם שסיים תפלתו חוזר לראש ברכת השיבה, ואם נזכר לאחר שסיים תפלתו חוזר לראש התפלה, משום דיש הפרש בין מלך אוהב צדקה ומשפט להמלך המשפט, דבכל השנה הצדקה עיקר ולכך הקדימוה למשפט אבל בימים הללו המשפט עיקר ולכך אין מזכירין צדקה כלל. ולענין הלכה ספק ברכות להקל, ולפיכך אם נזכר קודם שסיים תפלתו אין צריך לחזור לברכת השיבה, כדי שלא יברך ספק ברכה לבטלה, אבל לאחר שעקר רגליו טוב שיתפלל עוד פעם בתורת נדבה, ואינו צריך לחדש בה דבר כיון שמתפלל אותה מחמת הספק כמו"ש בס"ק ק"ז. (שו"ע הרב)

נג. ש"ץ שטעה בהמלך הקדוש שהדין הרי הוא שחוזר לראש, חוזר ואומר קדושה ג"כ. כ"כ בשערי תשובה (סימן תקפב), ויש חולקים שבש"ץ חוזר רק לאתה קדוש. ע"י לעיל לענין אם מסופק בתפלות דר"ה ויו"כ בעצמם, אם חוזר.

נד. בשבת שבתוך עשרת ימי תשובה שנקרא שבת שובה (ע"ש ההפטרה שובה ישראל וגו') בערבית יאמר בברכת מעין שבע "המלך הקדוש". ואם טעה ואמר האל הקדוש יש דעות באחרונים אם צריך לחזור ודוקא אם סיים הברכה אבל אם נזכר קודם שסיים כתבו האחרונים שיתחיל מן המלך הקדוש (מ"ב סק"י).

זכרנו, מי כמוך, וכתוב, בספר

נה. הגאונים תקנו לומר בעשרת ימי תשובה בברכת אבות "זכרנו", ובגבורות "מי כמוך", ובהודאה "וכתוב", ובשים שלום "בספר", ואם שכח לאומרם ונזכר קודם שסיים הברכה שישכח בה אומרם במקום שנוזכר, ואם נזכר לאחר שהזכיר את השם שבחתימת הברכה לא יאמר במקום שנוזכר וגם לא יחזור לראש הברכה משום איסור ברכה לבטלה, כיון דאינו אלא תיקון הגאונים. (שולחן ערוך הרב סימן תקפב סעיף ו')

נו. מלת לחיים אומרים בשו"א תחת הלמ"ד ולא בפת"ח שלא ישתמע ח"ו לא חיים, וכך צריך לדקדק גם בתפילת מי כמוך שבברכה השניה כשאומרים זוכר יצוריו לחיים, ואף על פי שבכל ימות השנה אין מודקדים בכגון זה בימים נוראים יש לדייק יותר.

נז. נחלקו המנהגים אם הצבור חוזר ואומר תפילות אלה ביחד עם שליח צבור, יש נוהגים שכל הצבור אומר ביחד עם שליח צבור כל ארבע תפילות אלה, כל אחת ואחת במקומה (ליקוטי מהר"ח ועוד) ויש שנוהגים שאין הצבור אומר ביחד עם שליח צבור אלא תפילות "וכתוב" ו"בספר" שבשתי ברכות אחרונות ולא התפילות שבברכות הראשונות, (בני יששכר תשרי מאמר ב' אות כ"ג) ויש מי שנהג שלא לומר כלל תפילות אלה יחד עם שליח צבור.

סיפור

לא שגרת, לייב'ה יקירי אם לא הייתי יודע זאת בבטחה לא הייתי אומר כך אני אומר זאת מתוך ידיעה ברורה ידיעה ברורה, הזדעק מחדש הנכד לייבל מניין לך סבא ידיעה כזו, ר' מנדל שיקע את פניו במחזור ברר כמה רגעים את מילותיו ולאחר מכן פנה שוב אל נכדו הצעיר, "הקשב היטב לסיפור הבא שברצוני לספר לך, סיפור על הרבי הקדוש מרן השר שלום, האדמו"ר הראשון לבית בעלזא זי"ע.

אחד מגדולי חסידיו של השר שלום מבעלזא היה החסיד המופלג רבי משה הכהן זכרונו לברכה איש לעמברג בימי חורפו עוד זכה ר' משה להסתופף בצלו של רבנו החוזה מלובלין זי"ע לאחר הסתלקותו נעשה לתלמידו המובהק של הצדיק מבעלזא, מדי שנה מקפיד היה לנסוע ולהסתופף בצלו של רבו מראש השנה ועד אחרי יום הכיפורים שנה אחת בערב ראש השנה כשחזר הרבי השר שלום מבית מדרשו לאחר אמירת סליחות פנה אל זוגתו הצדקנית ע"ה ואמר לה מה דעתך על כך שרבי משה כהן מלעמברג לא הגיע השנה לימים הנוראים מי יודע מה הסיבה לכך מי יודע, הרבנית שהבינה על אתר כי דבריו של בעלה אינם דיבורים פשוטים פתחה את פיה בחכמה והחלה לסנגר וללמד עליו זכות אולי לא יכול היה השנה לבוא שמא התרגשה עליו צרה כלשהי או אולי חלילה נפל למשכב אולם הרבי לא קיבל את הדברים זה אינו תירוץ השיב נחרצות, שוב ניסתה הרבנית להמליץ עליו טוב אך הרבי לא ניאות לקבל את הדברים לבסוף נענה ואמר הטי אוזנך ושמעי מעשה על מורי ורבי הרבי רבי איציק'ל זי"ע שנודע בכינויו החוזה מלובלין.

יום אחד התדפקו על דלתו של החוזה מלובלין חבורת גבאי הצדקה של קהילת קודש לובלין וסיפרו לרבי על נער ונערה יהודים שניהם יתומים מאב ואם שבאו בקשרי שידוכין אך אין בידם פרוטה לפרוטה כדי להינשא כששמע זאת החוזה יצא מחדרו נכנס לבית המדרש וקרא בקול, מי שיתרום את הסכום הדרוש לחתונתם של שני יתומים אלו יוכל לפעול ולבקש ממני מה שירצה, עמד שם אחד מתושבי העיר לובלין יהודי פשוט נתק'ה החייט שמו, הבטחתו של הרבי לא הותירה אותו שווה נפש רגע אחד התלבט בדעתו ומיד קרא בהתרגשות רבי מוכן אני לתרום את כל הוצאות החתונה במלואם, החוזה קיבל מידיו את הסכום והעביר אותו על אתר לידי גבאי הצדקה שמיהרו לדרכם להכין את

ליל יום הכיפורים שנת תרע"ה מלחמת העולם הראשונה בעיצומה, בבית הכנסת בעיירה הגליציאית ליביטשוב הסתיים זה עתה מעמד תפילת כל נדרי, ליד אחד השולחנות שכוסו במפת בד צחורה יושב אחד מזקני העיירה ר' מנדל שמו יהודי חסידי בא בימים עטוף בטלית צמר עבותה שעטרתה עשויה גדילי כסף מדי כמה רגעים הוא מקנח בממחטת בד את דמעותיו הזולגות דמעות של התרגשות מהולות בדמעות של צער ושברון לב, כמה שבועות קודם בשלהי חודש אלול נפרד ר' מנדל מבני ביתו ונכדיו הרבים ויצא לדרכו פניו היו מועדות לעבר מדינת הונגריה בה שהה באותם ימים רבו הקדוש הצדיק מרן הרה"ק רבי יששכר דב מבעלזא זי"ע מרן מהרי"ד שגלה מביתו עקב המלחמה הדרך הייתה רצופת סכנות אך לא איש כר' מנדל יירתע מפניהם לחזור ולהיות בבית בימים הנוראים זאת לא הייתה כלל אפשרות מבחינתו למוד ניסיונות וקשיים הוא ר' מנדל דגן במשך שישים שנה האחרונות לא החסיר ולו נסיעה אחת אל רבו לימים הנוראים לא פעם ולא פעמיים נערמו בפניו בעיות וקשיים מסוגים שונים אך הוא לעולם לא ויתר הנסיעה אל הרבי לקראת הימים הנוראים הייתה בעיניו חוק בל יעבור דבר שאי אתה רשאי לוותר עליו בשום אופן בעולם, בערב ראש השנה הגיע לעיירה פשעווארסק מכאן אמור היה להמשיך בדרכו לתוככי הונגריה אך לאכזבתו הרבה גילה כי הצבא הרוסי הקדים אותו בכמה שעות וכיתר את העיר מכל עבריה, הדרך להונגריה נחסמה כליל, לראשונה מזה שישים שנה החליט ר' מנדל לוותר על הנסיעה לא נותר לו כי אם לסוב על עקביו ולחזור בפחי נפש לעיירת מגוריו ליביטשוב תחושה לא טובה הזדחלה ללבו והוא ידע טוב מאוד מה הסיבה לכך, ראש השנה ועשרת ימי תשובה חלפו עליו מתוך מועקה ושברון לב.

עתה בליל יום כיפור לאחר תפילת כל נדרי קרא ר' מנדל לנכדו הצעיר לייבל ולחש לו בקול רועד ובגילוי לב, בא לייבל שב כאן לצדי כנראה שלא נותרו לי עוד ימים רבים בעולם הזה, הטה אוזנך ואספר לך סיפור מרבותי הקדושים זי"ע בטרם אסתלק ואלך לי לעולם שכולו טוב, סבא היקר נותר לייבל מהספסל מדוע תאמר כך מדוע לך לפתוח פה לשטן בלילה נשגב שכזה, חלילה וחס עוד שנים רבות וטובות מצפות לכם בעולם הזה חיוך מוזר צופן סוד התפשט על פניו של הסבא ר' מנדל והוא המשיך ואמר באותו טון

לאוזניהם של הנוסעים רק כשחלפתי אני, סיפר השר שלום מבעלזא, הגיע לאוזניי קול בכיו הוריתי לעגלון לעצור בשולי הדרך וניגשתי אליו כששמעתי את סיפורו העליתי אותו לעגלה והבאתי אותו ללובלין.

אכסנייתי הייתה בסוכה שהוקמה בחצרו של הרבי מלובלין זי"ע, נטלתי את נתק'ה בידי והשכבתי אותו בסוכה לנוח הוא הביט לעברי במבט שכולו הכרת הטוב ואמר לי בשכר זה שהבאת אותי לכאן מפריש אני לך חלק מהשכר שהבטיח לי הרבי מלובלין, כל אותו ערב ראש השנה ישבתי לצדו ושמעתי מפיו את סיפורו.

בליל ראש השנה לאחר תפילת ערבית נכנס הרבי מלובלין אל הסוכה נתן לי שלום ולאחר מכן אמר בלשון זו נו זה ימים ושנים שאני מצטער על חייט זה שעל פי ברכתי עליו לשבת במחיצתם של גדולי עולם בגן עדן בה בשעה שהוא אינו נאה להם והם אינם נאים לו עכשיו שהקרה אותו ה' לפניך עליך להרים אותו משפל המדרגה בה הוא מצוי מהיום והלאה שים עליו את עיניך ורומם אותו לדרגה כזו שלא נבוש בו בזה ובכא הרבי אחז באותו מעמד בידי את הספר ברית מנוחה שהיה אז ספר יקר המציאות, קח את הספר הזה והעתק אותו בכתב ידך, הורה לי החוזה, את ההעתקה תמסור לי ואילו את הטופס המקורי שמור אצלך יהיה עליך ללמוד עם החייט בקביעות מתוך ספר זה עד שתעמידו על רגליו, קיבלתי על עצמי את המשימה מדי יום ישבתי ולמדתי עם נתק'ה החייט בספר זה הדברים חדרו ללבו ושינו אותו מן הקצה אל הקצה, הוא הפך לתלמיד חכם משכמו ומעלה בקי בנגלה ובנסתר הספר ברית מנוחה היה שגור על פיו היטב.

ביום בהיר השיב נתק'ה את נשמתו ליוצרה כשחלפה הלווייתו ליד ביתו של החוזה יצא הרבי מביתו הניח ידו על הארון ואמר אל תירא נתק'ה שותף אתה עמי במחיצתי, מהסיפור הזה הפטיר השר שלום באוזני זוגתו רואים אנו את חשיבותה הרוחנית של הנסיעה אל הצדיק בימים הנוראים כמה חייב כל יהודי להקפיד בכל כוחו על הנסיעה לרבי ולא לוותר עליה בשום תירוץ שהוא, שמעה הרבנית את המעשה ולא יספה עוד לומר דבר, עוד באותה שנה הסתלק רבי משה כהן לעולמו ר' מנדל הישיש סיים את סיפורו באוזני נכדו לייבל והפטיר אף אני שישים שנה נוסע אני להסתופף בצלו של הרבי מבעלזא בימים הנוראים משבת סליחות עד מוצאי שבת בראשית שישים שנה לא החסרתי אפילו נסיעה אחת השנה לראשונה מזה שישים שנה לא העזתי עוד לחרף את נפשי בסכנה וחזרתי לביתי מכך מסיק אני בבידור כי ימיי בעולם הזה ספורים...

החתונה, לאחר מכן פנה החוזה אל נתק'ה החייט ושאל אותו מה תבקשו בתמורה לכך ר' נתק'ה לא חשב פעמיים והשיב רצוני להיות יחד עם הרבי הקדוש במחיצתו בגן עדן לאחר מאה ועשרים, שמע הרבי את בקשתו ופניו התעננו קמעא על כך לא חשבתי הגיב הצדיק בכובד ראש, נתק'ה לא ויתר על מקחו הרבי אמר שאוכל לבקש מה שארצה זה מה שאני רוצה החוזה הקדוש שקע בשרעפיו ולאחר מכן נענה ואמר בסדר מסכים אני לבקשתך אבל עליך לעמוד בשני התנאים הבאים יהיה עליך לקבל על עצמך שתים עשרה שנות גלות במהלכם תנוד ותנוע ברחבי הארץ, מדי שנה לקראת ראש השנה יהיה עליך לבוא לכאן ללובלין, אם תמלא את התנאים האלו תזכה להיות עמי במחיצתי בגן עדן, נתק'ה קיבל על עצמו במקום את התנאים.

מיד לאחר ראש השנה הקרוב נפרד מבני משפחתו צרר את תרמילו ויצא לגלות ממושכת, ימים ארוכים התגלגל מעיירה אחת לחברתה במקום שלן לילה אחד לא נותר בלילה שלאחריו, אותות הנדודים ניכרו היטב על פניו, שיערו צמח פרא ופניו נצרבו בחמה הקופחת, לקראת ראש השנה הבא החל עושה את דרכו הארוכה לעבר לובלין עיר מגוריו לשעבר.

אך עברו ימי ראש השנה ושוב היה עליו לצאת לנדודיו הוא לא התייאש כל התלאות שחלפו עליו שווים היו בעיניו כדי לזכות להבטחתו של הרבי מלובלין כך חלפו עליו שבע השנים הראשונות של גלותו משהתקרב ראש השנה השביעי החל נתק'ה לתת את דעתו כמו בכל שנה לנסיעה ללובלין ימים ולילות היטלטל בדרכים עד שהתקרב למדינת פולין ועדיין הייתה לפניו חתיכת דרך ראויה לשמוה, ימי חודש אלול חלפו ביעף ראש השנה הלך והתקרב והוא עדיין רחוק מלובלין לפי קצב הליכתו לא היה לו שום סיכוי להגיע עד החג, רגליו היו נפוחות מרוב הליכה כוחו הלך ואזל, הצעידה הייתה קשה עליו אך המחשבה המצמררת כי הוא עלול לפספס את ראש השנה בלובלין לא נתנה לו לסגת ולהתייאש הרי אם חלילה לא יצליח להגיע עד החג כי אז הבטחתו של הרבי בטלה ומבוטלת, כל שבע שנות הגלות המפרכות ילכו לטמיון, מה עשה נתק'ה מצא לו דרך מקורית נשכב בפישוט ידיים ורגלים בשולי שביל העפר בו חלפו עגלותיהם של החסידים הנוסעים לובלינה צעק מרה בכל כוחו יהודים רחמנים בני רחמנים רחמו על איש נדכא ונשבר קחו אותי עמכם אל הרבי מלובלין לראש השנה אחרת הריני אבוד משני העולמות לא עולם הבא ולא עולם הזה, אלא שאיש לא שמע את קריאותיו העגלות חלפו על פניו ביעף וקולו הצרוד לא הגיע